

Hopu, Whiu, Whana

He aratohu ngohe mā ngā tamariki
kei raro iho te rima tau

www.sparc.org.nz

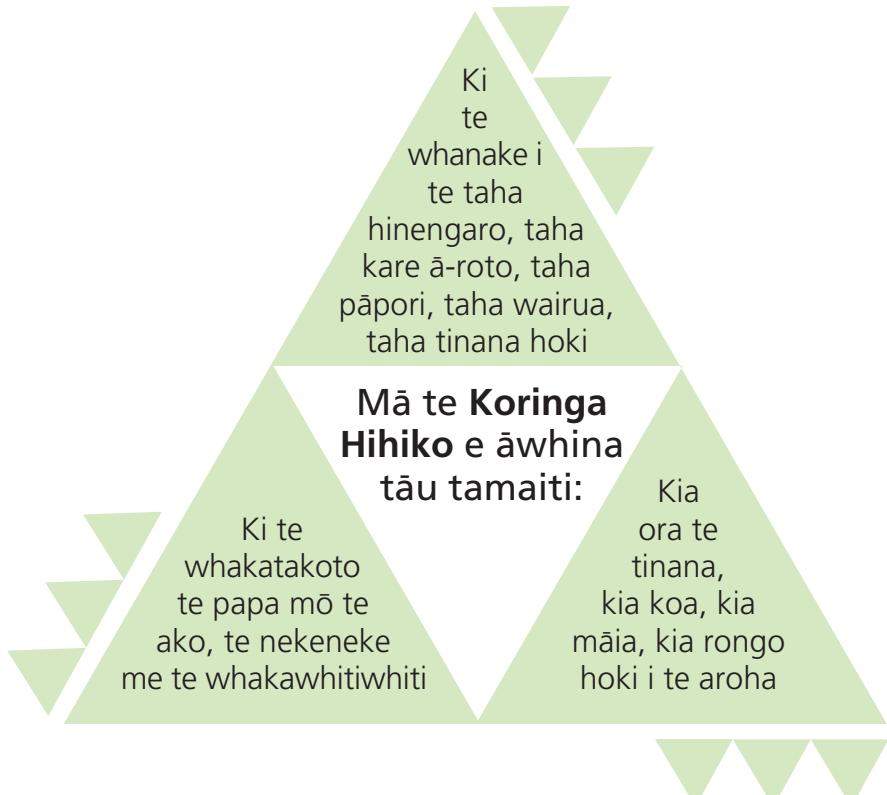

He aha te kaupapa Koringa Hihiko?

He rite te painga o te Koringa Hihiko ki te pēpi hōu, anō rā ki te tamaiti pakeke ake. Mā te whakakori i tāu tamaiti, ka āwhina koe i te whanaketanga o tōna tinana, ka ako ia, ka haumaru ia, ka mōhio ia he nui te aroha mōna.

Mā ngā kōrero i ngā tuhinga Koringa Hihiko e āwhina i a koe ki te whiriwhiri i ngā ngohe pārekareka.

? He aha e nui ai te tākaro me te pōro?

☺ Ka rawe kē ki ngā tamariki kōhungahunga te whiu, te hopu, te whana, te pana me te pīrori pōro. Ka pārekareka ki a rātou te ako mā te tākaro me ō rātou whānau, ō rātou hoa.

He āwhina te tākaro me te pōro kia whanake ai:

- tā te "ringa-karu" haerenga ngatahi, tā te "waewae-karu" rānei (arā, te mahi tahitanga o ngā karu me ngā ringa, waewae rānei)
- te pai ki te taki i te wā (he āwhina pai ina ako ana ki te whakawhiti i te huarahi)
- te whakatauritenga.

☺ He pai te hākinakina, engari me tuku mā ō tamariki e whakatakoto he aha ngā ture.

- Whakatenatena i tāu tamaiti kia kuhu ki te taumata e tika ana mōna. I ētahi wā ka hōhā ki ngā tamariki ngā hākinakina ka whakahaerehia e ngā pakeke.
- Whakatenatena i tāu tamaiti kia tākaro i ngā tākaro ngāwari e whanake ai ūnā pūkenga purei pōro i mua i te kuhunga ki ngā hākinakina e whakahaerehia ana e ngā pakeke.
- He maha ngā ngohe pōro e pārekareka ai a koe, tōu whānau rānei me tāu tamaiti kōhungahunga.

? He aha ngā mea me mōhio au i te tīmatanga?

☺ Mā ngā tamariki katoa ēnei ngohe – tama mai, kōtiro mai.

☺ Ko te mea nui ko te **raupapa** tika mai o ngā mōhiotanga tinana, **kāpā ko te tau** ka whiwhi te tamaiti i taua mōhiotanga.

☺ Kia maumahara, i te wā e ngohe ana ngā tamariki, me noho koe ki tō rātou taha **tiaki ai i a rātou**.

He ngohe mā ngā Pēpi

Ka taea hoki te whakamahi ēnei ngohe i waenganui i ngā kōhungahunga me ngā tamariki nohinohi.

**Ka ako ahau mā ngā mahi pai
me ngā pōro ngohengohe,
ngā poihamu me ngā mirumiru.**

- Me whakatakoto a pēpi ki tōna puku, ko koe ka takoto ki mua tonu i a ia. Me tuku mirumiru ki runga (kaua ki tōna kanohi) kia pai ai tana mātaki. Ka whakatenatena i a ia kia hiki i tōna māhunga ki runga, kia warea ia i te wā e neke ana te mirumiru.

- Me whakatakoto a pēpi ki te papa i tōna tuarā. Me whakairi he poihaus kei te mau ki tētahi kāmēta ki runga ake i a ia, ka whakamahi i ōna waewae me ōna ringaringa kia pā atu ki te poihaus.

- Me whakatakoto a pēpi ki te papa i runga i tōna puku, ko koe ka takoto ki mua i a ia. Me āta pīrori he pōro pakupaku mai tētahi taha ki tētahi, hei mātaki māna.

Kei te whārangī ka whai ētahi atu mahi ka taea e kōrua ko tāu pēpi

Ētahi atu ngohe mā ngā pēpi

E noho ki te papa, ko pēpi kei waenganui i ūa waewae e noho ana. Me noho hāngai tētahi atu tangata (tērā pea he pēpi hoki tāna kei waenganui i ūa waewae e noho ana). Me pīrori he pōro ki waenganui i te pēpi me te tangata hāngai (pēpi rānei).

Kia rite te noho i konei ki tērā i runga rā. I te wā e pīroria ana te pōro, hīkina tōna waewae kia whakatū i te pōro ina tata mai.

Me noho anō, ko pēpi kei waenganui i ūa waewae. Ka pīroria te pōro, me whakamahi ko ūa waewae ki te hopu i te pōro.

He ngohe mā ngā Tamariki Nohinohi

Ka taea hoki te whakamahi ēnei ngohe i waenganui i ngā kōhungahunga.

Ka whakamahia ngā taputapu o te kāinga i roto i ngā ngohe katoa. Me whakaaro auaha ki ngā taputapu kei a koe tonu!

**Ka ako ahau mā te
maha o ngā
tākaro ki te pīrori,
te whiu, te hopu,
te whana.**

Kei te whārangi ka whai ētahi atu mahi ka taea e kōrua ko tāu tamaiti nohinohi ➔

Ētahi atu ngohe mā ngā tamariki nohinohi

► Ka taea hoki te whakamahi ēnei ngohe i waenganui i ngā tamariki pakeke ake.

► Me here tētahi tuaina ki tētahi poihamo. Me here te tuaina ki muri o tētahi tūru. Mea atu ki tāu tamaiti kia whanaia te poihamo. Mō ngā tamariki pakeke ake, me here te tuaina ki te pito whakarunga o te kūaha. Me tu i tētahi waewae ka whana.

► Me whana haere, me whai haere i te poihamo i te whare. Me ngana kia hopu i te poihamo mā ōna ringa e rua.

► Me pana haere i tētahi pōro rahi (pērā i te pōro tātahi). Me haere ki runga i te papa pātītī, ki runga karapuke, amio haere i waho o te whare.

► Mahia mai he haurākau i te nūpepa, i te pōkai kirihou rānei, mō roto i te whare. Me paopao poihamo haere i ngā rūma, te hōro, aha atu.

► Whiuā he poihamo ki runga ka ngana ki te hopu.

He ngohe mā ngā Kōhungahunga

Ka taea hoki te whakamahi ēnei ngohe i waenganui i ngā tamariki nohinohi.

Ka whakamahia ngā taputapu kei te nuinga o ngā kāinga i roto i ngā ngohe katoa. Me whakaaro auaha ki ngā taputapu kei a koe tonu!

**Ka ako ahau mā te
nui o āku mahi
pīrori, whiu, hopu,
whana hoki.**

Kei te whārangi ka whai ētahi atu mahi ka taea e kōrua ko tāu kōhungahunga

Ētahi atu ngohe mā ngā kōhungahunga

► Whai mirumiru.

► Te peke, whana, papaki, whiu mirumiru.

► Ngana kia hopu mirumiru i runga i tōna hū, turi, tuketuke, ringaringa, aha atu.

► Me tāpae he pouaka piako tētahi ki runga i tētahi; whanaia ngā pouaka kia hinga ki raro.

► Poia ngā tōkena e rua. Tono ki tāu kōhungahunga kia whiua ngā tōkena ki te kete kaka horoi. Kia tawhiti atu mō ngā tamariki pakeke ake.

Me pīrori he pōro ki tāu tamaiti.

Mea atu ki a kia
hopua te pōro me
ngā wāhanga rerekē
o tōna tinana – turi,
waewae, māhunga,
aha atu.

Me pīrori he pōro ki roto, rā roto hoki o ētahi mea rerekē; hei tauira ki roto i ētahi pouaka kāri ngātātahi, rā roto tētahi tāwhiti, ki raro i te tepu, rā waenganui i ngā tūru, ki roto pākete, aha atu.

He maha ngā momo pōro e tika ana mō ngā pēpi, ngā tamariki nohinohi, ngā kōhungahunga, ā, he maha ka taea te mahi mai i te kāinga:

- pōro tōkena – whakakīia tētahi tōkena ki te nūpepa, ki ētahi pēke kirihi mai te toa, ka here
- he pōro ka rongohia ngā koukou
- pōro koosh
- pōro pūhuka
- pōro ngohengohe rahi
- poihaus
- pōro pepa – poia he pepa ka tākai mā te rīpene hāpiri
- pēke pīni (ka taea ēnei te mahi i te pūeru kaha ki te nuinga noa o ngā rahi. He mea pai kia tāruatia te paparanga pūeru hei tākai).

He rawe ngā pōro pakupaku, ko te raruraru kē, ka uru ki te waha o te tamaiti. Me āta whiriwhiri ngā pōro pakupaku, kia nui paku atu i tōna waha.

? Ka kitea ētahi atu pārongo i hea?

?: 16 ngā pukapuka i tēnei kohikohinga.
Ko ngā pukapuka e wātea ana ko:

Ngā mihi He mihi nui tēnei nā SPARC (Sport and Recreation New Zealand) ki ngā tāngata me ngā rōpū i whai wāhi ki tēnei rauemi.

Ka kitea te roanga atu o ngā pārongo i te pae tukutuku a SPARC, waea mai 0800 ACTIVE (0800 22 84 83) rānei.

www.sparc.org.nz